

1

P R O T O K Ó Ł Nr 4/89

z posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej
w dniu 12 maja 1989 r.

Porządek dzienny posiedzenia:

1. Rozpatrzenie zgłoszenia i zarejestrowanie krajowej listy wyborczej.
2. Zatwierdzenie obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej, zawierającego dane o kandydatach na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej.
3. Zarządzenie druku kart do głosowania na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej.
4. Ustalenie trybu druku kart do głosowania na posłów wybieranych w okręgach wyborczych oraz kart do głosowania na senatorów.
5. Ustalenie zasad obecności przedstawicieli środków masowego przekazu w lokalach wyborczych w dniu głosowania.
6. Informacja Inspekcji Państwowej Komisji Wyborczej o stanie prac wyborczych, a w szczególności dot.:
  - zgłoszenia i rejestracji kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów,
  - przygotowań do podania danych o kandydatach na posłów i senatorów do wiadomości wyborców,
  - sporządzenia rejestrów kandydatów ubiegających się o poszczególne mandaty oraz rejestru kandydatów na senatorów, w celu zarządzenia druku kart do głosowania,
  - powołania obwodowych komisji wyborczych i przebiegu sporządzania spisów wyborców.
7. Rozpatrzenie projektu Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie przekazywania informacji o przebiegu głosowania w dniu wyborów.

- 8. Rozpatrzenie propozycji uzupełnienia Wytycznych PKW z dnia 4 maja 1989 r. w zakresie określenia sposobu postępowania obwodowych komisji wyborczych przy obliczaniu wyników głosowania oraz ustalenie trybu przekazywania i przyjmowania protokołów głosowania, protokołów z wyborów oraz innych dokumentów z wyborów.
- 9. Rozpatrzenie projektu informacji Państwowej Komisji Wyborczej o warunkach ważności oddanych głosów (plakat).
- 10. Sprawy różne.

Obecni na posiedzeniu:

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

- Alfons Klafkowski

Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej:

- Zygmunt Czarzasty
- Bernard Widera
- Edward Zgłobicki
- Andrzej Zoll

Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej

- Jerzy Breitkopf

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej

- Piotr Andrzejewski
- Jerzy Ciemniowski
- Roman Drecki
- Józef Kliś
- Tadeusz Knap
- Tadeusz Kojder
- Anatol Lawina
- Wojciech Obarski
- Wacław Sutkowski
- Małgorzata Średzińska
- Zofia Wasilkowska
- Marek Wiśniewski
- Janina Zakrzewska

Lista obecności stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 1).

Na posiedzeniu ponadto byli obecni:

Dyrektor Biura Rad Narodowych KRP	- Miłosz Wilkanowicz
Wicedyrektor Biura Rad Narodowych KRP	- Kazimierz W.Czaplicki
Dyrektor Biura Prawnego KRP	- Andrzej Banczer
Wicedyrektor Biura Prawnego KRP	- Grażyna Ignaszczak
Dyrektor-Rzecznik Prasowy KRP	- Bohdan Szcześniak
Doradca Szefa Kancelarii Rady Państwa	- Andrzej Kozik

Posiedzeniu przewodniczył Alfons Klafkowski - przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej.

Do pkt.1 porządku obrad:

Przewodniczący Komisji otworzył posiedzenie i powitał Wiceprzewodniczącego Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego Alfreda Beszterdę, który w imieniu działających w porozumieniu władz Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, Stronnictwa Demokratycznego, Stowarzyszenia "PAX", Unii Chrześcijańsko-Społecznej, Polskiego Związku Katolicko-Społecznej oraz Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego - zaprezentował członkom Państwowej Komisji Wyborczej kandydatów ujętych w zgłoszeniu krajowej listy wyborczej do Sejmu.

Przewodniczący Komisji poinformował, że zgłoszenie krajowej listy kandydatów na posłów nastąpiło w dniu 10 maja 1989 r. (zostało złożone na ręce Sekretarza Komisji), a więc w terminie przewidzianym w art.45 ust.1 Ordynacji wyborczej do Sejmu i odpowiada warunkom określonym w art.44 tej Ordynacji. Komisja przyjęła zgłoszenie, a po sprawdzeniu zgodności danych zawartych w zgłoszeniu i przygotowanym projekcie protokołu jego rejestracji - wszyscy obecni członkowie Komisji podpisali w 2 egz. protokół rejestracji zgłoszenia krajowej listy kandydatów na posłów do Sejmu PRL X kadencji.

Po podpisaniu protokołu Alfred Beszterda podziękował za przyjęcie zgłoszenia i opuścił salę obrad.

Zgłoszenie krajowej listy kandydatów na posłów oraz protokół rejestracji zgłoszenia stanowią załącznik do protokołu (zał.nr 2 i 3).

Do pkt.2 porządku obrad:

Członkowie Komisji zapoznali się z projektem obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej, zawierającego dane o kandydatach na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej i po uzgodnieniu jego treści upoważnili Przewodniczącego Komisji do podpisania tego obwieszczenia.

Obwieszczenie stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 4).

Do pkt.3 porządku obrad:

Przewodniczący Komisji przedstawił projekt uchwały Państwowej Komisji Wyborczej o zarządzeniu druku kart do głosowania na posłów wybieranych z krajowej listy wyborczej (art.29 ust.1 pkt 3) Ordynacji wyborczej do Sejmu.

Komisja podjęła uchwałę w ww. sprawie w wersji zaproponowanej przez Przewodniczącego.

Uchwała stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 5).

Do pkt.4 porządku obrad:

Przewodniczący Komisji przedstawił projekt pisma Państwowej Komisji Wyborczej adresowanego do przewodniczących okręgowych i wojewódzkich komisji oraz wojewodów i prezydentów miast: st. Warszawy, Krakowa i Łodzi w sprawie czynności związanych z drukiem, rozprowadzeniem i przechowywaniem kart do głosowania (art.29 ust.2 i art.51 ust.2 Ordynacji wyborczej do Sejmu oraz art.1 ust.1 i art.9 Ordynacji wyborczej do Senatu).

W dyskusji zabrali głos: Piotr Andrzejewski, Jerzy Breitkopf, Jerzy Ciemniowski, Alfons Klafkowski, Anatol Lawina, Bernard Widera, Janina Zakrzewska i Andrzej Zoll.

Podkreślono konieczność wyraźnego wyróżnienia karty zawierającej krajową listę kandydatów na posłów, poprzez zastosowanie większego formatu karty i - o ile to możliwe - wyróżniającego ją koloru.

Uwzględniając trudności techniczne, Komisja przyjęła, że karta do głosowania na kandydatów na posłów z krajowej listy wyborczej będzie koloru białego i wyraźnie większego formatu od kart do głosowania dla wyboru posłów wybieranych w okręgach wyborczych.

Ponadto Komisja postanowiła zaznaczyć na str.10 (pkt.20) omawianego pisma, iż rezerwa kart do głosowania w obwodach zamkniętych utworzonych dla jednostek wojskowych, a także jednostek organizacyjnie podporządkowanych Ministrowi Spraw Wewnętrznych nie może przekraczać 10% liczby wyborców zamieszczonych w spisach wyborców.

Pismo stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 6).

Komisja uznała za celowe wcześniejsze, niż wynika to z przyjętego planu posiedzeń PKW, rozpatrzenie problemów związanych z przeprowadzeniem głosowania za granicą i na polskich statkach morskich (art.18 i 19 Ordynacji wyborczej do Sejmu). W związku z tym Komisja postanowiła odbyć posiedzenie w tej sprawie w dniu 18 maja 1989 r. o godz.11³⁰ (bez potrzeby wysyłania odrębnych zawiadomień do członków Komisji). Przewodniczący Komisji zwróci się do Ministra Spraw Zagranicznych i Ministra Transportu, Żeglugi i Łączności o przedłożenie stosownych informacji o przygotowaniach do przeprowadzenia głosowania za granicą i na polskich statkach morskich.

Do pkt.5 porządku obrad:

Komisja rozpatrzyła projekt pisma adresowanego do przewodniczących wojewódzkich, okręgowych i obwodowych komisji wyborczych w sprawie obecności przedstawicieli prasy, radia, telewizji i filmu w lokalach obwodowych komisji wyborczych w dniu głosowania.

Dyskusja, w której uczestniczyli Piotr Andrzejewski, Jerzy Breittkopf, Jerzy Ciemniowski, Roman Drecki, Anatol Lawina, Alfons Klafkowski, Zofia Wasilkowska, Janina Zakrzewska i Andrzej Zoll, zmierzała do pogodzenia uprawnień przedstawicieli środków masowego przekazu do informowania o przebiegu wyborów z potrzebą zapewnienia właściwych warunków pracy obwodowym komisjom wyborczym i niezakłócania przebiegu głosowania.

Komisja uznała, że przedmiotem informacji udzielanych o przebiegu głosowania mogą być wyłącznie dane obliczone na określony czas (godz.12 i 18) dla komisji wyższego stopnia oraz, że w lokalach wyborczych nie mogą być przeprowadzane żadne wywiady. W związku z tym, Komisja wniosła następujące poprawki do projektu omawianego pisma:

str.2 - w pkt.3, w pierwszym zdaniu skreślić słowa "o przebiegu głosowania", a w to miejsce wpisać: "dot. frekwencji wyłącznie na podstawie danych obliczonych na określony czas (godz.12, godz.18) dla potrzeb komisji wyższego stopnia".

- punkt 4 otrzymuje następujące brzmienie:
"Posiadanie kart prasowych nie upoważnia osób, które je otrzymały do:
  - przeprowadzania żadnych wywiadów na terenie lokalu wyborczego,
  - przebywania w lokalu obwodowej komisji wyborczej po zakończeniu głosowania.

We wzorach kart prasowych po słowach "upoważniony jest do wykonywania czynności zawodowych" dodaje się "(za wyjątkiem przeprowadzania wywiadów)...".

Komisja postanowiła przyjąć, z ww. poprawkami dyskutowane zasady obecności przedstawicieli prasy, radia, telewizji i filmu w lokalach obwodowych komisji wyborczych w dniu głosowania i przekazać je przewodniczącym komisji wyborczych.

Pismo stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 7).

Do pkt.6 porządku obrad:

Sekretarz Komisji Jerzy Breitkopf przedstawił informację Inspekcji PKW o stanie prac wyborczych - opracowaną na podstawie badania przeprowadzonego przez inspektorów w dniach 8-10 maja br.

Informacja stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 8).

W dyskusji zabrali głos: Piotr Andrzejewski, Jerzy Breitkopf, Jerzy Ciemniowski, Anatol Lawina, Andrzej Zoll oraz Tadeusz Kojder, który uzupełnił informację o dane dot. udziału przedstawicieli Obywatelskiego Komitetu "Solidarność" w obwodowych komisjach wyborczych w obwodach utworzonych na terenie szpitali wojskowych.

Rozważano m.in. czy wg Ordynacji członek obwodowej komisji wyborczej oraz mąż zaufania muszą zamieszkiwać na terenie danego okręgu wyborczego. Uznano, iż kandydat wysuwający męża zaufania nie jest w niczym ograniczony w formułowaniu imiennych propozycji.

Odnosnie członków obwodowych komisji wyborczych, Komisja nie zajęła stanowiska, uznając sprawę za bezprzedmiotową z uwagi na zamknięty proces powoływania składów komisji.

Na życzenie członków PKW informacja złożona przez Jerzego Breitkopfa została doręczona wszystkim członkom Komisji.

Do pkt.7 porządku obrad:

Z uwagi na potrzebę wnikliwego zapoznania się z treścią projektu "Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie przekazywania informacji o przebiegu głosowania w dniu wyborów" - Komisja postanowiła przenieść ten punkt porządku obrad na posiedzenie w dniu 18 maja 1989 r.

Do pkt.8 porządku dziennego:

Przewodniczący Komisji przedstawił propozycje uzupełnienia "Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 4 maja 1989r." o ustalenia Komisji z dnia 4 i 9 maja br. dot. sposobu postępo-

wania obwodowych komisji wyborczych przy obliczaniu wyników głosowania oraz przekazywania i przyjmowania protokołów głosowania, protokołów z wyborów oraz innych dokumentów z wyborów - ujęte w projekcie pisma adresowanego do przewodniczących komisji wyborczych. W dyskusji nad propozycjami uczestniczyli: Jerzy Breitkopf, Anatol Lawina, Andrzej Zoll. Komisja uznała za niezbędne uzupełnienie ww. pisma na str.11 - drugi tiret - o zapis, że w sytuacji, gdy liczba wyjętych z urny głosów jest większa od liczby wydanych kart do głosowania należy zamieścić w protokole głosowania, w rubryce "uwagi" stosowne wyjaśnienie w tej sprawie.

Komisja szczegółowo rozpatrzyła zawartą na str. 10 (pkt.2) propozycję postępowania "w przypadku, gdy nie dokonano druku nowych kart do głosowania (z pominięciem nazwiska skreślonego kandydata)..." Komisja aprobowała tę propozycję uznając jednocześnie za niezbędne umieszczenie w lokalu wyborczym, a także w kabinie za osłoną dokładnej informacji o skreśleniu kandydata i warunkach ważności głosu.

Komisja przyjęła projekt omawianego pisma z ww. uzupełnieniami.

Pismo, będące uzupełnieniem "Wytycznych PKW z dnia 4 maja br." stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 9).

Do pkt.9 porządku obrad:

Komisja rozpatrzyła projekt informacji PKW o warunkach ważności oddanych głosów, ujętej w formie plakatu. Nad treścią merytoryczną oraz oprawą graficzną informacji dyskutowali: Piotr Andrzejewski, Jerzy Breitkopf, Jerzy Ciemniowski, Anatol Lawina, Zofia Wasilkowska i Andrzej Zoll. Komisja przyjęła ustalenie, że nowa wersja plakatu informacyjnego zostanie rozpatrzona na posiedzeniu PKW w dniu 18 maja br., a winna ona uwzględniać następujące uwagi: plakat winien w pierwszej kolejności informować o warunkach ważności głosów oddanych na listę krajową, z zaznaczeniem, iż chodzi tu o kartę białą większego formatu; w pierwszej kolejności należy eksponować o jaką kartę lub karty chodzi,

a następnie podawać informacje o warunkach ważności oddanego głosu; zrezygnować z podawania zasad ogólnych warunków ważności oddanych głosów.

Projekt informacji stanowi załącznik do protokołu (zał. nr 10).

Do pkt.10 porządku obrad:

Przewodniczący Komisji udzielił głosu Tadeuszowi Kojderowi w celu ustosunkowania się do problemów zgłoszonych na posiedzeniu w dniu 9 maja 1989 r.

Tadeusz Kojder poinformował, że przygotował projekt pisma PKW do przewodniczących wojewódzkich i okręgowych komisji wyborczych dot. uprawnień do sprawdzania dokumentacji obwodowych komisji wyborczych w obwodach zamkniętych MON i MSW.

Propozycje zawarte w ww. piśmie spotkały się z pełną aprobatą Komisji. Komisja upoważniła Przewodniczącego do podpisania pisma i skierowania go do komisji wyborczych.

Pismo stanowi załącznik do protokołu (zał.nr 11).

Komisja uwzględniła specyfikę życia wojskowego i podzieliła pogląd Tadeusza Kojdera, że najskuteczniejszą formą podania do publicznej wiadomości wyników głosowania w obwodzie jest ogłoszenie komunikatu obwodowej komisji wyborczej w rozkazie dziennym. Ustosunkowując się do problemu równych szans w zakresie kontaktów kandydatów na posłów i senatorów z żołnierzami i mężami zaufania Tadeusz Kojder stwierdził, że będą one przestrzegane w takim stopniu w jakim będą przestrzegane w szerokiej kampanii wyborczej. Powiadomił również Komisję, że w dniu 15 maja br. przeprowadzone zostanie szkolenie 17 inspektorów MSW i MON, którzy będą dokonywać inspekcji w tych resortach jak przebiega realizacja kalendarza wyborczego i czy przestrzegane są przepisy Ordynacji wyborczych. O wynikach inspekcji poinformowana zostanie Państwowa Komisja Wyborcza.

Tadeusz Kojder zwrócił się do Państwowej Komisji Wyborczej o wyjaśnienie, iż książeczka wojskowa jest dla żołnierza dokumentem uprawniającym go do podpisania zgłoszenia kandydata

na posła lub senatora (art.42 ust.2 Ordynacji wyborczej do Sejmu).

Komisja przychyliła się do wniosku Tadeusza Kojdera i uznała, że książeczka wojskowa jest dokumentem identyfikującym wyborcę-żołnierza, a więc spełniającym wymogi zawarte w art. 42 ust.2 Ordynacji.

Zgodnie z decyzją PKW z dnia 9 maja br. Wicedyrektor Biura Prawnego Grażyna Ignaszczak przedstawiła uzasadnienie prawne dot. uznania Naczelnej Rady Spółdzielczej i związków spółdzielczych o zasięgu ogólnokrajowym za organizacje społeczne w rozumieniu art.41 ust.1 pkt 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu PRL. Wniosek taki Biuro Prawne KRP wywiodło z art.84 ust.2 Konstytucji PRL i art.240 § 1 i 2 oraz 258 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze.

Przeciwko takiej interpretacji wypowiedzieli się członkowie PKW - Jerzy Ciemniowski, Wacław Sutkowski, Zofia Wasilkowska i Janina Zakrzewska, argumentując, iż głównym celem działania spółdzielni i ich związków jest prowadzenie działalności gospodarczej.

Państwowa Komisja Wyborcza, w wyniku głosowania, uznała że Naczelna Rada Spółdzielcza i związki spółdzielcze nie są organizacjami uprawnionymi do wysuwania kandydatów na posłów i senatorów w trybie określonym w art.41 ust.1 pkt 2 Ordynacji do Sejmu.

W związku z tym, że ww. decyzja Państwowej Komisji Wyborczej może spowodować napływ odwołań od uchwał komisji wyborczych o odmowie rejestracji zgłoszeń kandydatów na posłów lub senatorów - dokonanych przez organizacje spółdzielcze, postanowiono zwołać posiedzenie PKW w dniu 15 maja br. o godz.13⁰⁰ dla rozpatrzenia tych spraw.

Komisja postanowiła podać ww. wyjaśnienie do wiadomości publicznej w komunikacie PAP z posiedzenia.

Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej Jerzy Breitkopf poinformował Komisję o treści wyjaśnienia uzyskanego od Wojewódzkiej Komisji Wyborczej w Warszawie w sprawie nieprawidłowości

w zbieraniu podpisów w Oddziale Obrony Cywilnej 45-6 w Warszawie, przy ul. Erazma Ciołka. WKW w Warszawie wyjaśnia, że nie stwierdzono żadnego przypadku wymuszenia podpisów bądź wywierania nacisków na osoby składające podpisy. Zgłoszenie Andrzeja Bema na senatora jednogłośnie zostało przez WKW w Warszawie zarejestrowane.

Ponieważ Komisja skierowała ww. sprawę do prokuratury - postanowiono oczekiwać na odpowiedź tego organu.

Dyrektor Biura Rad Narodowych KRP Miłosz Wilkanowicz złożył informację o działaniach podjętych dla wyjaśnienia zgłoszonego na posiedzeniu PKW w dniu 9 maja br. protestu Biura Wyborczego Ogólnopolskiego Komitetu "Solidarność" dotyczącego nieuwzględnienia w składach obwodowych komisji wyborczych w woj. elbląskim i radomskim przedstawicieli Komitetu.

Wicedyrektor Biura Prawnego KRP Grażyna Ignaszczak zwróciła się do Komisji o wyjaśnienie, jak należy rozumieć termin przekazywania zgłoszeń pocztą, jak długo komisje mają oczekiwać na przesyłki.

Komisja wyraziła pogląd, że ze względu na napięte terminy i wagę aktu zgłoszenia powinno się dokonywać tych czynności osobiście.

Na tym posiedzenie zakończono.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Alfons Klafkowski

Sporządziła:

Mirosława Elerowska
gł. specjalista
w Biurze Rad Narodowych KRP

12
2af. w. 1.

L I S T A O B E C N O Ś C I

członków Państwowej Komisji Wyborczej
na posiedzeniu w dniu 12 maja 1989 roku

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja	Podpis
1	Klafkowski Alfons	Przewodniczący	.....
2	Czarzasty Zygmunt	Zastępca przewodniczącego	<i>[Signature]</i> .....
3	Widera Bernard	Zastępca przewodniczącego	<i>[Signature]</i> .....
4	Zgłobicki Edward	Zastępca przewodniczącego	<i>[Signature]</i> .....
5	Zoll Andrzej	Zastępca przewodniczącego	<i>[Signature]</i> .....
6	Breitkopf Jerzy	Sekretarz	.....
7	Andrzejewski Piotr	Członek	<i>[Signature]</i> .....
8	Blicharz Barbara	Członek	<i>[Signature]</i> .....
9	Ciemniewski Jerzy	Członek	<i>[Signature]</i> .....
10	Drecki Roman	Członek	~~<i>[Signature]</i>~~ .....
11	Kliś Józef	Członek	<i>[Signature]</i> .....
12	Knap Tadeusz	Członek	<i>[Signature]</i> .....
13	Kojder Tadeusz	Członek	<i>[Signature]</i> .....
14	Kupper Wacław	Członek	.....
15	Lawina Anatol	Członek	<i>[Signature]</i> .....
16	Obarski Wojciech	Członek	<i>[Signature]</i> .....
17	Sutkowski Wacław	Członek	<i>[Signature]</i> .....
18	Średzińska Małgorzata	Członek	<i>[Signature]</i> .....
19	Wasilkowska Zofia	Członek	<i>[Signature]</i> .....
20	Wiśniewski Marek	Członek	<i>[Signature]</i> .....
21	Zakrzewska Janina	Członek	<i>[Signature]</i> .....